

FUNGUS

POPULAIR ORGAAN VOOR DE LEDEN VAN DE NEDERLANDSCHE MYCOLOGISCHE VEREENIGING

Onder hooge bescherming van H.M. de Koningin-Moeder

„Wie een omschrijving wil geven van wat men onder natuurgenet heeft te verstaan, ziet zich voor een moeilijke taak gesteld, en misschien zou, wat de een met dien naam bestempelde niet door den ander aldus worden aangeduid. Eén element echter vinden wij in aller natuurgenet terug, dat is het element der bewondering. Geen zuiver natuurgenet, of het gaat daarvan vergezeld.”

F. J. VON UILDRIKS.

A. Algemeene Ledenvergadering te Utrecht, 4 Juli 1931. Zie blz. 82.

B. Paddenstoelentocht in de omstreken van Utrecht, 5 Juli 1931. Zie blz. 83.

ONS EERELID JOH. RUYS 75 JAAR

24 Mei jongstleden mocht de heer JOH. RUYS te Brussel zijn vijf en zeventigsten geboortedag herdenken. Het bestuur van de Nederlandsche Mycologische Vereeniging deed op dezen dag haar oprichter, oud-voorzitter en eereid van haar belangstelling blijken met een hartelijken gelukwensch.

Ook op deze plaats willen wij met een enkel woord den oprichter van onze Vereeniging herdenken. Wij brengen daarbij in herinnering, hoe JOH. RUYS het initiatief nam om hen, die belangstelden in paddenstoelen, te vereenigen en daarbij den steun vond van menschen als GRESHOF, VERSCHAFFELT, HEYMANS, CALKOEN, COOL, ZYM, WESTERDIJK en anderen, die om verschillende redenen zich bezig hielden met paddenstoelen; waarvan het gevolg was, dat tot de oprichting van onze Vereeniging werd besloten.

De beteekenis van deze daad ligt vooral daarin, dat thans de gelegenheid werd geschapen, de studie der zwammen, welke na OUDEMANS overlijden dood leek, weer te doen opleven. Het succes dat RUYS van zijn poging heeft mogen boeken, moge hem blijken

uit den bloei van de Vereeniging, die dit jaar 23 jaar bestaat en het nieuwe Vereenigingsjaar tegemoet gaat met een getal van 300 leden. Wij wenschen onzen oud-voorzitter en eeredid toe, dat hij met de hem eigen opgewektheid nog vele jaren een voortdurenden groei van onze Vereeniging zal kunnen gadeslaan.

J. S. MEULENHOF.

ONS MEDELID PROF. DR. JOHA. WESTERDIJK 25 JAAR
DIRECTRICE VAN HET PHYTOPATHOLOGISCH LABORATORIUM
WILLIE COMMELIN SCHOLTEN

15 Maart j.l. herdacht ons medelid Prof. Dr. JOHA. WESTERDIJK den dag, waarop zij vóór 25 jaar tot directrice werd benoemd van het Phytopathologisch Laboratorium Willie Commelin Scholten, de oudste instelling op dit voor de welvaart zoo belangrijke gebied.

Den dag vooraf (de 15en was een Zondag) is de jubilaresse door een breede schaar van geleerden en belangstellenden gehuldigd voor het vele, wat zij gedaan heeft op het gebied der phytopathologie en als wetenschappelijk werkster en als docente.

Ons medelid Prof. F. A. F. C. WENT hield de feestrede, waarin hij een overzicht gaf van de geschiedenis van dit Laboratorium, waaraan Prof. WESTERDIJK 25 jaar lang zulk een uitmuntende leiding heeft gegeven.

Het *Vakblad voor Biologen* gaf op 15 Maart een Extra-nummer uit, dat geheel gewijd is aan de jubilaresse. Daarin is o.m. opgenomen een „Lijst van onderzoekingen, voortgekomen uit, of in bewerking bij het Phytop. Lab. W. C. Sch.”

Studenten, thans in Indië, die vroeger onder leiding van Prof. WESTERDIJK zijn doorgedrongen in de mycologie, laten zich in dit nummer niet onbetuigd.

Moge Prof. WESTERDIJK nog vele jaren de leiding hebben van het Laboratorium, waaraan zij met zooveel toewijding leiding geeft.

VERGIFTIGING DOOR PADDENSTOELEN IV¹⁾

In het voorafgaande gaf ik enkele aanwijzingen, waardoor het mogelijk is morphologisch de meest giftige paddenstoelen te herkennen en zich voor vergiftiging te vrijwaren.

Verder moge hier nu volgen een en ander over de vergiftiging zelf. Voorop stel ik, zooals reeds is opgemerkt, dat wij onder ver-

¹⁾ III in „Fungus”, 4/5, 2e jrg., blz. 54.

giftige paddenstoelen willen verstaan uitsluitend die, welke een bepaald, gepreformeerd vergift bevatten, dat de vergiftigingsverschijnselen veroorzaakt, dus niet elke paddenstoel, na welks gebruik ziekteverschijnselen optreden. Deze kunnen ook optreden na het gebruik van bedorven paddenstoelen, die op zichzelf niet giftig waren, en ook na het overmatig gebruik van overigens goed eetbare soorten. En daar het begrip „overmatig” een reeks van individueele verschillen zal vertoonen bij verschillende personen, kan het zelfs voorkomen, dat een betrekkelijk geringe hoeveelheid van een goed eetbare soort bij sommige gevoelige personen ziekteverschijnselen veroorzaakt. Wij vinden dan de zgn. individueele overgevoeligheid (ideo-syncrasie) tegen bepaalde stoffen, terwijl ook een zuiver mechanische werking in het spel kan zijn. Wij weten toch ook wel hoe gevoelig sommige mensen zijn tegenover bepaalde voedingsmiddelen, die zij „niet kunnen verdragen”, en ieder herinnert zich wel, wat een onrijpe zure appel op zijn geweten kan hebben.

Berust niet de lakseerende werking van bruin brood op een prikkeling door cellulose? En wat kan men ten dien opzichte niet verwachten van de zwam-cellulose, waar deze identiek blijkt te zijn met Chitine, de hoornstof van het keverschild?

Wij zien ten opzichte van deze zgn. secundaire giftigheid de vreemdste dingen. Zelfs de eetbare paddenstoel par excellence, de Akker- of Weide-Champignon, veroorzaakt, onder omstandigheden bij bepaalde personen niet onbelangrijke vergiftigingen. Paddenstoelen zijn „zwaar te verteren” en „liggen zwaar in de maag”. Zij geven dan ook reeds spoedig een gevoel van volaanheid en verzadigheid.

In verband met het vorige zal het duidelijk zijn, dat de vergiftigings (of ziekte)verschijnselen bij deze rubriek bijna uitsluitend komen van den kant van het maagdkanaal (braken en diarrhé). De behandeling zal dan ook grotendeels kunnen bestaan in de zorg voor de zoo spoedig en zoo grondig mogelijke verwijdering van het genotene. Toediening van braak- en lakseermiddelen zal derhalve aangewezen zijn. Voor het overige is het aan te raden, zoo de verschijnselen van wat ernstiger aard zijn, geneeskundige hulp in te roepen, daar alleen deze in staat is door symptomatische behandeling dreigende gevaren af te wenden. Het zelfde is natuurlijk het geval bij het gebruik van bedorven paddenstoelen.

De echte vergiftige paddenstoelen bevatten echter alle een bepaalde chemische stof, die giftig werkt. Omtrent den aard van die stoffen weten wij nog niet zoo heel veel, wel weten wij, dat die niet altijd dezelfde zijn, en dat hun eigenschappen ten opzichte van oplosbaarheid in water en resistentie tegen hoogere temperaturen evenmin dezelfde zijn, waaruit volgt, dat af koken met water, dat vroeger als afdoend middel ter voorkoming van paddenstoelen

vergiftiging werd aanbevolen, niet altijd helpen zal, voornamelijk is dat bij de zeer giftige en dodelijke amanita-soorten, niet het geval, wel bij de *helvella* en de *russulas*. Men mag echter niet vergeten, dat bij grondig afkoken het resteerende uit een oogpunt van culinair genot maar bijzonder weinig aantrekkelijks zal behouden.

Nu bevatten vele, zeer goed eetbare paddenstoelen, bepaalde stoffen, welke onder omstandigheden zeer giftige werkingen kunnen uitoefenen. Zij bevatten nl. een zoogenaamd haemolytisch werkend vergift, dat is een stof, welke in staat is de roode bloedlichaampjes van het bloed op te lossen, waardoor het bloed de eigenschap verliest om zijn rol bij de ademhaling te vervullen.

Deze stof komt in de meest verschillende paddenstoelen voor, b.v. in *Amanita rubescens*. De werking komt echter alleen tot stand, indien de paddenstoel rauw is en de stof in directe aanraking is met het bloed.

Door koken gaat de eigenschap verloren en ook door werking van het maagsap, zoodat dergelijke paddenstoelen bij eten geen vergiftigingsverschijnsel behoeven te vertoonen, en dit in de allermeeeste gevallen ook niet doen. Maar het zou mogelijk kunnen zijn, dat bij groote hoeveelheden en bij bepaalde omstandigheden van het maagdarmkanaal toch ook een gedeelte in het bloed komt en aldaar zijn giftige werking tot uiting kan brengen.

Het in *Helvella* en *Gyromitra* voorkomende *Helvellazuur* (dat met water uitgekookt kan worden) bezit, naast andere, ook haemolytische werking, en veroorzaakt, inwendig genomen, ook vergiftigingsverschijnselen, die blijken te berusten op haemolyse, in welk geval de stof dus niet is onschadelijk gemaakt door het maagsap.

Het sterkst giftig werkzame haemolytische vergift, dat men kent, komt voor in de *Amanita phalloides* en op het voetspoor van *KOBERT* heeft men dan ook deze stof verantwoordelijk gesteld voor de dodelijke werking van den groenen knolamaniet. Het is echter overtuigd gebleken, dat ò door verwarmen op 60-65° ò door 't maagsap dit haemolytische werkende gift wordt vernietigd, zoodat het slechts bij uitzondering aansprakelijk kan zijn voor de dodelijke vergiftigingen. Daar staat tegenover dat, hoewel het vergiftigingsbeeld van *Amanita phalloides* als geheel *niet* overeenkomt met dat van een haemolytisch werkend vergift, er toch wel verschijnselen bij zijn, die daarmede overeenkomen, zooals icterus en haemoglobinurie, en een kersroode kleur van het bloed. Het laatste woord is hierover zeker niet gesproken.

De vergiftigingsverschijnselen van de eigenlijke haemolytische zwamvergiftiging treden sterk op na insputingen van het gift, en niet na innemen door den mond. Daar dit bij *Gyromitra* wel het geval is, kan 't gift niet hetzelfde zijn, ook bij koken wordt het

laatste niet vernietigd.

De verschijnselen van vergiftiging met *Gyromitra esculenta* zijn volgens een statistiek van 54 gevallen, waarvan 11 doodelijke: laat optreden der verschijnselen, vernietiging na overgang in het bloed van de roode bloedcellen, waardoor haemolytische icterus en haemoglobinurie, met als secundaire symptomen, angstgevoel, braken, bloedige diarrhé, zwakheid, diepe slaap en tetanus-achtige krampen. Herstel na eenige dagen of dood, waarbij veranderingen in ruggemerg en beendermerg, icterus, hyperaemie in de darmslijmvliezen en nephritis, met afzetting van haemoglobine-kristallen in de nierkanaaltjes.

(*Wordt vervolgd*).

J. S. MEULENHOF

VONDSTEN IN DE PERS

Vitaminen in paddenstoelen.

Sedert den tijd, waarin de voedingswaarde van paddenstoelen in hoofdzaak werd beoordeeld aan de hand van scheikundige analyses, heeft de voedingsleer groote vorderingen gemaakt.

Het al dan niet voldoende hoeveelheden daarvan, in onze voedingsmiddelen, is een factor van groote beteekenis geworden bij de waardebeplating van voedingsmiddelen.

Verschillende voedingsmiddelen zijn reeds onderzocht op die aanwezigheid van vitamines en als gevolg daarvan in beteekenis verhoogd of verlaagd.

Met groote belangstelling hebben wij kennis genomen van een dergelijk onderzoek op verschillende paddenstoelen.

Uit het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde*, 14-3-31 nemen wij het volgende ter zake over.

„A. SCHEUNERT en J. RESCHKE deelen in de Deutsche mediz. Woch., No. 9, 1931 de uitkomsten mede van hun onderzoek over het vitaminegehalte van paddenstoelen. Onderzocht werden hanekammen, „Maronenröhrlingen” (*Bol. badius*)¹⁾, eekhoornbrood en groenling (*Grünling* = *Tricholoma equestre*)²⁾; als proefdieren dienden jonge ratten, welke door gebrek aan vitamine-A in de voeding verschijnselen vertoonden, veroorzaakt door een tekort aan dit vitamine (groeistilstand of -vermindering, keratomalacie) Hanekammen bleken nu een uitstekende vitamine-A-bron te zijn; de anderen bevatten weinig of geen vit.-A. De voorbereiding of het steriliseeren, zooals dit in het huishouden geschiedt, had geen invloed op de vitaminewerking. Het voorkomen van vit.-B² en C werd op dezelfde wijze onderzocht bij ratten, die een vit.-B-res

¹⁾ Kastanje boleet.

²⁾ Gele ridderzwam.

pectievelijk vit.-C-arm dieet hadden gehad. Rauwe, gekookte, noch gesteriliseerde paddenstoelen bleken deze vitaminen te bevatten, echter weer wel vitamine-D, terwijl champignons dit laatste vitamine niet bevatten (vit.-A en D zijn de meest belangrijke voor den mensch, beide o.a. aanwezig in levertraan). Het voorkomen van vit.-D in de meest gebruikte paddenstoelen is voor de voedingsfysiologie daarom van belang, omdat men in gewone groente en vruchten geen vit.-D kan aantoonen. Daar het vit.-D ook in geconserveerde paddenstoelen voorhanden is, is het misschien mogelijk ruimer gebruik te maken van deze natuurlijke vitamine-D-bron."

Zeer begrijpelijk heeft de *Vegetarische Bode* in 't April-nummer de aandacht op het bedoelde art. in het *Tijdschr. v. Geneesk.* gevestigd. Immers voor de Vegetariërs is het van groot belang, dat de voedingswaarde van paddenstoelen in beteekenis heeft gewonnen.

Hygrophorus lacmus.

In Tome XLVI, 3e en 4e Fasciculus van „*Bulletin trimestriel de la Soc. Mycologique de France*” komt eene beschrijving voor van *Hygrophorus lacmus*. FR. ex SCHUM. Bij de mooie, gekleurde afbeeldingen teekent de beschrijver, ROGER HEIM, aan: „Zij stemmen zeer goed overeen met de exemplaren, die onze uitstekende collega M. SCHWEERS in Holland heeft gevonden, en die hij op een mooie (onuitgegeven) plaat heeft vastgelegd."

Dat ons medelid SCHWEERS niet alleen een goed speurder maar ook een goed teekenaar van paddenstoelen is, wordt tot ons genoegen ook in dit zustertijdschrift beaamd.

Sterkop-stinkzwam.

In „*Fungus*", no. 4 en 5, 2e pag., blz. 64, werd een bericht opgenomen over de vondst van de Sterkop-stinkzwam (*Lysurus australiensis*).

Deze zeldzame paddenstoel trok de bijzondere aandacht van onzen conservator LÜTJEHARMS, die in de *Mededeelingen van 's Rijks Herbarium, Leiden*, No. 68 (1931), daaraan eene uitvoerige studie wijdde. In verband met de eerste voorloopige mededeeling van ons medelid JOMAN in *De Levende Natuur* van Jan. '31 heeft ons medelid LÜTJEHARMS in het daarop volgende Maart-nummer van D. L. N. aanvullingen en verbeteringen gegeven. De vindplaatsen zijn tot nu toe: 3 op het vasteland van Europa (betrekkelijk dicht bij elkaar); 3 in Engeland; verscheidene in Noord-Amerika; een aantal in Australië; en misschien een in Zuid-Amerika. Op de belangrijke vraag, hoe deze zeldzaamheid in Nederland komt (2e maal), zegt LÜTJEHARMS, dat hij er veel voor voelt, hem als een cosmopoliet op te vatten, al geldt daar

tegen het beswaar, dat hij vooral voorkomt op cultuurgronden, wat wijst op eventueelen invoer. Hij acht 't van het grootste belang, dat van elke volgende vondst nauwkeurig alles wordt vastgelegd. Hem zullen zendingen, vooral ook van duivelseieren, zeer welkom zijn, c.q. op alcohol of formol. Voor hulp en toelichtingen is hij als steeds gaarne bereid.

Steltstuijbal (Battarrea phalloides).

In „*Burgenland*“, Vierteljahrshfte für Landeskunde, III, 1930, doet Dr. HEINRICH LOHWAG mededeeling over een zeer merkwaardigen Stuijbal, *Battarrea phalloides*, dien hij wil doopen als „*Stelsenstäubling*“. Deze zeer zeldzame paddenstoel was tot 1903 slechts 8 maal in Hongarije gevonden, en reeds jaren lang lag Dr. LOHWAG als 't ware op de loer, om hem ook in Oostenrijk te vinden. Dit is in het najaar van '29 werkelijk gelukt, en daaraan danken wij nu eene uitvoerige geïllustreerde beschrijving. Om 't merkwaardige karakter van dezen Steltstuijbal te doen uitkomen, vestigen wij de aandacht op de volgende bijzonderheden. Hij wordt gevonden als een langgesteeld bolletje van 5 cm, dat *bovenop* sporen draagt, en niet gelijkt op een plaatjes-, gaatjes- stekeltjes-, of wat dan ook -hoed. Het zichtbare steel gedeelte is 35 cm lang en op het dikste middengedeelte 13 mm dik.

Men vermoedt niet spoedig, dat men te doen heeft met een verwant van de Stinkzwam. De zak van het duivelsei zit immers nog 1 à 2 dm onder den grond en op den hoed heeft een dekseltje gezeten, waarmede de sporenmassa was opgesloten. Een andere verwant is de Steelbovist (*Tylostoma*), wat niet vreemd klinkt. In de mededeeling echter, dat Dr. LOHWAG ook als verwanten beschouwt de Vogelnestjeszwam (*Crucibulum*) en de Bekertjeszwam (*Cyathus*) zit vermoedelijk een krachtige prikkel voor belangstellenden, om het geheele artikel te lezen (zie ook blz. 80 van dit no.).

Moederkoorn.

In het „*Chemisch Weekblad*“, Dl. 28, no. 20 (1931), schreef Dr. W. BLADERGROEN „Over de chemie van het Moederkoorn“. Achtereenvolgens behandelt hij: „Voorgeschiedenis“; „Botanische bijzonderheden“; „Oudere onderzoekingen“; „Vergelijking der vier Alcaloïden“; Waardebepaling der moederkoornpreparaten“; en „Toepassing der moederkoornalcaloïden“. Aan *ergotoxine* en *ergotamine*, twee van de vier tot nu uit moederkoorn geïsoleerde alcaloïden, schrijft Bladergroen de typische moederkoornwerking toe.

Hoe schadelijk het moederkoorn ook is in de rogge als voedsel, deze zwart-violet gekleurde valsche roggekorrels (*sclerotium* van de schimmel *Claviceps purpurea*) zijn reeds een eeuw lang

van onschatbare waarde in de geneeskunde gebleken en kunnen daarin nog niet gemist worden.

Spiraalgroei bij een cel.

Blijkens een verslag in de N. R. C. van 29 Maart '31, Ocht.bl. A, heeft Prof. A. H. BLAAUW in de zitting van 28 Maart jl. van *de Kon. Academie van Wetenschappen* namens ons medelid Dr. OORT eene mededeeling gedaan over den spiraalgroei van de schimmel *Phycomyces nitens*¹⁾. Met ingenieuze proeven heeft OORT aangetoond, dat het topje van het steeltje, waarop het sporendoosje (sporangium) van deze schimmel rust, al wentelende om zijn as — in den regel rechtsom — omhoog groeit.

Als men weet, dat dit enkele cm lange steeltje slechts $\pm \frac{1}{10}$ mm (één cel) dik is, dan begrijpt men, dat er veel vernuft noodig was, om door proeven te constateeren, o.m. dat die cel in 1-2 dagen van 2 tot 10 cm gegroeid is, en het daarop rustende sporangium daarbij 20 maal rondgedraaid is.

De proeven zijn daarom zoo belangrijk, doordat hier de spiraalgroei is kunnen worden waargenomen bij een eencellig orgaan.

Schouwen in Augustus.

In *Amoeba* van Oct. '30 schreef ons medelid KEES ANDRIESSE een verslag over een paddenstoelentocht in Augustus op Schouwen. Aardig is de opmerking: „In het losse duinzand (Verklikker!) groeide algemeen een *Inocybe*-soort. 'n Wonderlijk gezicht die paddestoeltjes daar, waar 't helm bijna niet groeit. Misschien hebben ze wel enige betekenis als zandbinders, als je ze uittrok kwam er tenminste een hele kluit zand mee, dat tussen de haartjes van de steel, die als een penwortel de grond inging, werd vastgehouden.”

Fungilore. In *Amoeba* van Maart '31 wekt ons medelid KEES ANDRIESSE, in een artikeltje „Fungilore” op, om te trachten, oude boeren- en buitenmensen aan de praat te krijgen over paddenstoelen, gezien in het licht van Fungilore.

Catalogus mycologische werken.

DULTZ & CO-CURT BRUMME, Buchhandlung u. Antiquariat für Naturwissenschaften, München, 2. no. Prinzregentenstrasse 16, verspreide eene Antiquariats-Katalog 82, waarin 145 boeken op het gebied der mycologie zijn genoemd.

²⁾ Sedert verschenen in de Verslagen der K. A. v. W., Deel XXXIV, no. 4, 1931: „The Spiral-growth of *Phycomyces*. Meded. no. 31 van het Lab. v. Plantenphysiol. onderzoek, Wageningen, door A. J. P. OORT.

WAARNEMINGEN

Berkenzwam.

In afl. 4/5, 2e jrg., bh. 62, vestigde „Fungus” de aandacht op eene medeeling van T. in *De Levende Natuur* over het voorkomen van Berkenzwam (*Polyporus betulinus*) op een beschadigden, maar niet dooden berk.

Naar aanleiding hiervan deelde ons medelid Mep VAN STOLK te Huis ter Heide mede, dat iets ten N. van het buiten „Coburg” aan den *Doldersche Weg* in Aug. 1922 eenige zeer goed groeiende berken door brand waren beschadigd, waarbij enkele takken geheel dood waren gebrand, en dat reeds in Oct. 1923, dus één jaar daarna, de doode takken, en gedeeltelijk ook de stammen, vol zaten met Berkenzwam.

Mej. VAN STOLK had de vriendelijkheid, mij op mijn verzoek deze groep berken te laten zien. Al waren in April van dit jaar vele zwammen reeds verdwenen (de groep staat dicht aan den weg), zoo kon toch nog van den rijkdom een goeden indruk worden verkregen.

Door hare regelmatige waarnemingen heeft Mej. VAN STOLK eene mooie bijdrage kunnen leveren omtrent het verband tusschen beschadiging van berken en den groei van Berkenzwam.

Voor belangstellenden zal deze groep berken vermoedelijk spoedig weer eene mooie gelegenheid voor waarnemingen opleveren.

Opwekking om aan te teekenen.

Iedereen kan diensten bewijzen aan de mycologie en aan de phaenologie.

Die zelfs maar één soort kent, kan toch óók nut stichten, door daaromtrent alles aan te teekenen¹⁾.

Die meer soorten kent, kan regelmatig een zeker terrein afzoeken en de uitkomsten vastleggen.

Die slechts nu en dan tijd beschikbaar kan stellen, make twee of meermalen den zelfden tocht en stelle een vergelijkend overzicht samen van de achtereenvolgende tochten.

Enz.

De deskundige medeleden geven gaarne leiding en houden zich aanbevolen voor vragen en toezendingen.

BIJDRAGEN VOOR DE PHAENOLOGIE

Verschijnen van morieljes.

Gedurende negen achtereenvolgende jaren heb ik het eerste verschijnen van morieljes op dezelfde standplaats waargenomen.

¹⁾ Zie voor het nut van aantekeningen van ook slechts maar een soort het volgend art. van deze afl.

Dit jaar verscheen de *Morchella esculenta* voor 't eerst op 29 April, dat is ruim twaalf dagen later dan gemiddeld in die negen jaar.

Merkwaardig is, dat na den strengen en merkwaardigen winter van '28 op '29¹⁾ deze morielje slechts vier dagen later verscheen dan dit jaar.

Beschouwen wij April en Mei als behoorende tot één 92 dagen lange maand Maart²⁾, dan zijn de achtereenvolgende verschijndagen: 47, 50, 53, 21, 34, 48, 64, 50 en 60 Maart.

De vroegste en de laatste datum verschillen 43 dagen, de vroegste datum viel ruim 26 dagen vóór-, de laatste datum ruim 16 dagen nà den gemiddelden datum over negen jaar.

Haarlem.

H. BOTING.

FUNGILORE

Volksgeloof en Vogelnestzivammetjes.

In het op blz. 77 van deze afl. vermelde art. van Dr. HEINRICH LOHWAG herinnert deze er aan, dat de Vogelnestjeszwam (*Crucibulum vulgare*) en de Bekertjeszwammen (*Cyathus striatus* en *C. olla*) in het Duitsch den naam *Teuerling* dragen en dat deze naam verband houdt met het volksgeloof, dat met deze kleine, eigenaardige paddenstoeltjes is saamgeweven.

Doen zij denken aan zeer kleine vogelnestjes waarin eitjes, de platte vorm der sporen-lichaampjes wekt óók de gedachte op aan bekertjes met muntstukjes voor een poppenhuis.

LOHWAG zegt, dat 't vinden van deze bekertjes met munten werd beschouwd als een voorteken van duurte, en merkt daarbij op, dat dit gevreesde voorteken echter elk jaar optreedt.

Ik beschik niet over bronnen, waaruit zou zijn te speuren naar mededeelingen omtrent het al dan niet gedurende eeuwen regelmatig jaar op jaar verschijnen van Vogelnestjes en Bekertjeszwammen, maar indien nog in onze tijden de volksziel zocht naar mystiek verband tusschen verschillende verschijnselen, dan zou zij in de laatste zestien jaren een stevigen grond gehad hebben voor het geloof in het verband tusschen 't jaarlijks verschijnen van deze zwammetjes en de duurte.

Mochten de Vogelnestjes- en Bekertjeszwammen eens *niet* jaar op jaar verschijnen, dan zou misschien in het bedoelde volksgeloof terug te vinden zijn het zoeken naar verband bij twee verschijnselen, die evenals malaisen, epidemieën e.d. gebeurtenissen — heb-

¹⁾ Zie *Hemel en Dampkring*, 1929, no. 3 en 4: Prof. Dr. E. v. EVERDINGEN, „De winter 1929”; no. 5: Dr. C. BACK, „De winter van 1828-1829”; no. 7: M. P., „Het voorjaar van 1929 phaenologisch beschouwd”.

²⁾ Zoo doet ook G. WOLDA in zijn bekende phaenologische studiën naar aanleiding van vogel waarnemingen.

ben hunne „vette jaren” en „magere jaren”: nl. de paddenstoelenflora en de prijzen der waren.

Trekken geheimzinnige verschijnselen met periodes ook niet meer en meer de aandacht van de wetenschap? En vindt men niet juist in de mycologie ‘t geheimzinnige verschijnsel van ‘t als ‘t ware voor goed verdwijnen en ‘t opnieuw te voorschijn komen van paddenstoelen en schimmels?

Bij MICHAEL vindt men een andere oorzaak opgegeven voor het volksgeloof in het verband tusschen de bedoelde zwammetjes-met-geldstukjes en de duurte. Hoe meer geldstukjes in de bekertjes werden gevonden, hoe duurder het graan zou worden! Dit zou dan kunnen wijzen op opvallende verschillen in de aantallen sporendoosjes van jaar tot jaar.

Ook in de Fungilore — onderdeel van de Folklore — kunnen door speurzinn misschien nu en dan onvermoede bronnen van weten worden aangeboord, doordat in de Folklore, zij ‘t dan ook in fantastischen vorm, vaak waarnemingen zijn vastgelegd.

G. C. A. FABIUS.

Judasziel

Onlangs hoorde ik de Geschubde inktzwam (*Coprinus comatus*) *judasziel* noemen. Eerst is de ziel van Judas blank en onbevlekt, maar door het verraad wordt hij zwart.

Middel tegen koorts.

Van een oude boer in Gorssel vernam ik een middel tegen koorts: de lijder moet in ‘t midden van een heksenkring, bij voorkeur van Vliegenschwammen (*Amanita muscaria*), drie droppels bloed laten vallen.

Eefde.

KEES ANDRIESSE.

CONSERVEEREN VAN PADDENSTOELEN

Het conserveeren van niet drogende zwammen, zooals bijna alle Agaricineae, levert groote bezwaren. Op vloeistof (formaline of alcohol of verschillende combinaties met zouten) geconserveerd kan men paddenstoelen wel min of meer goed houden, doch de kleuren verdwijnen, en ook microscopische veranderingen kunnen optreden, zoodat b.v. soms de onderscheidingskenmerken van de sporen enz. niet meer te vinden zijn. Kan men de zwammen drogen dan is dit, althans voor microscopisch onderzoek, nog het allerbeste.

Een methode van conserveeren, die reeds eenige jaren bekend is, trekt in de laatste tijden meer en meer de aandacht. Het is het procédé van Prof. F. HOCHSTETTER, chef van het anatomisch instituut te Weenen.

Door de oprichting van een Naamlooze Vennootschap „Aeternitas” wordt de zaak van een commercieel standpunt aangevat, en ook in ons land propaganda gemaakt voor de volgens deze methode geconserveerde praeparaten.

Het is de zgn. conserveering door middel van paraffine, waarbij het in planten en dieren of hun organen aanwezige water volkomen door paraffine wordt vervangen; daardoor ontstaan praeparaten, die tegen lucht en vocht bestendig zijn, hun natuurlijke vorm en kleur behouden, gemakkelijk te hanteeren zijn en onbegrensd houdbaar. Zelfs weekdieren, met al hun organen, zijn aldus te conserveeren.

Wij waren in de gelegenheid daarvan een en ander te zien, dat werkelijk bewonderingswaardig is. Ook enkele paddenstoelen waren daarbij, die wat vorm en gestalte betreft volkomen natuurlijk waren; wij informeerden eens naar de mogelijkheid van de bewaring der kleuren, doch moesten ervaren, dat *dit* nog niet gelukt was in de vereischte mate. Toch komt 't ons voor, dat de methode aanbeveling verdient en de mogelijkheid geeft volgens deze methode geprepareerd authentiek materiaal voor vergelijking te bewaren. De vennootschap werkt ook in loondienst. En het zou wel aardig zijn, de Nederlandsche *Lepiota odorata*, die vreemd was voor de wereld en werkelijk een zeer bijzondere zwam, op deze wijze vast te leggen. Microscopisch onderzoek immers blijft altijd mogelijk.

Op de a.s algemeene ledenvergadering van de Ned. Mycol. Vereeniging zullen enkele voorbeelden van volgens deze methode geconserveerde paddenstoelen aanwezig zijn.

J. S. MEULENHOF.

MEDEDEELINGEN VAN HET BESTUUR

A. *Algemeene Ledenvergadering* op Zaterdag 4 Juli '31 te 1½ uur (klokslag) in het Pharmaceutisch Laboratorium, Catharijnesingel 60, Utrecht.¹⁾

Agenda:

1. Notulen en ingekomen stukken.
2. Jaarverslag van den Secretaris.
3. Verslag van den Penningmeester over het afgelopen vereenigingsjaar.
4. Benoeming van een commissie tot nazien van de Rekening en Verantwoording over het afgelopen vereenigingsjaar.
5. Verslag van den Bibliothecaris.
6. Verslag van de Redactiecommissie van de „Mededeelingen”.
7. Verslag van de Redactie van „Fungus”.
8. Verslag van den Conservator.

¹⁾ Van half twaalf af vereenigen zich verschillende leden in de restauratie van het Jaarbeursgebouw.

9. Verkiezing van een Bestuurslid in de vacature ontstaan door het periodiek aftreden van Ir. A. C. S. SCHWEERS (herkiesbaar).
10. Verkiezing van twee leden van de Redactie voor de „Mededeelingen”, wegens:
 - a. het periodiek aftreden van Dr. H. A. A. v. D. LEK (herkiesbaar).
 - b. het bedanken van Mevrouw BOETJE-VAN RUYVEN.
11. Voorstel van de Commissie voor de Jaarlijksche Tentoonstellingen.
12. Benoeming van een lid van de Commissie voor de Tentoonstellingen wegens het bedanken als zoodanig van Mevrouw BOETJE v. RUYVEN.
13. Benoeming van Consuls van de Vereeniging.
14. Voorstel van de leden G. C. A. FABIUS, frater WILHADUS, Dr. A. F. M. REYNDERS en W. LOUWAAR, om prijzen beschikbaar te stellen voor goede opstellen over paddenstoelen door leerlingen van verschillende scholen.
15. Begrooting voor het Vereenigingsjaar 1931-'32.
16. Voordracht van den heer P. DONK : Nieuwe inzichten bij de begrenzing van de geslachten der Agaricaceae.
17. Mededeelingen enz. van de leden.

Leden, die uitvoerige mededeelingen wenschen te doen, of een voordracht wenschen te houden, worden verzocht, dit tijdig aan den voorzitter mede te deelen, met opgave van den vermoedelijken duur van die mededeelingen en opgave of projectie wordt verlangd.

Den leden wordt verzocht, zooveel mogelijk paddenstoelen, bijzonderheden, afbeeldingen, litteratuur enz. ter bezichtiging mede te nemen.

Gaarne wordt gelegenheid gegeven tot het vragen van inlichtingen.

B. Paddenstoelentocht.

Indien de omstandigheden dit toelaten, zal op Zondag 5 Juli een paddenstoelentocht worden gehouden.

Plaats en uur zullen ter vergadering worden medegedeeld. Gasten van leden zijn welkom!

Nieuwe Leden.

Onze Vereeniging had het voorrecht, de onderstaande nieuwe leden tot zich te zien komen.

Dr. J. Th. VAN DER WERFF, Den Bosch¹⁾ en Mej. CHRISTINE BUISMAN, Baarn.

Aan de nieuwe leden zijn de Mededeelingen XVI-XVII en de

¹⁾ Behoorde in de opgave in No. 4-5, 2e jrg.

no. 2, 3, 4 en 5 van den 2en jrg. van „Fungus” toegezonden; mocht een hunner deze niet ontvangen hebben, dan wordt gaarne mededeeling daarvan verwacht (adres Redactie „Fungus”, Ulvenhout).

Inzending op de 4e Nat. Hist. Tent. te Arnhem.

Aan den oproep van het Bestuur in „Fungus” no. 4-5, 2ejrg., blz. 67, om hunne inzendingen te doen aansluiten aan de officieele inzending van het Bestuur op de 4e Nat. Hist. Tent. te Arnhem hebben tot ons genoeg verschillende leden voldaan. Ons medelid FLORSCHÜTZ was zoo vriendelijk, om zich met de opstelling te belasten. Dank zij zijne goede zorgen (geholpen door ons medelid SCHWEERS) maakte onze inzending, volgens verschillende bij ons ingekomen mededeelingen, een goed figuur.

Het bestuur betuigt bij deze gaarne haar dank aan allen, die hieraan hebben medegewerkt.

Zoekgeraakte inzendingen tentoonstelling Arnhem.

Van de 4e Nat. Hist. Tent. te Arnhem zijn niet terugontvangen:

- a. Alle tot nu toe verschenen afleveringen van „Fungus” (in 2-voud) (waaronder uitverkochte afleveringen);
- b. De „Mededeelingen” 5, 11 en 12 (waarvan 5 en 11 zijn uitverkocht);
- c. uitgave Ned. Myc. Ver., „Een en ander over Paddenstoelen” 1911 (uitverkocht).

Zij die bij vergissing hiervan iets terug mochten hebben ontvangen, worden vriendelijk verzocht, het gezondene te zenden naar ons medelid G. C. A. FABIUS, Ulvenhout.

„Mededeelingen” XVIII.

De Mededeelingen XVIII zijn ter perse en zullen spoedig aan alle leden worden toegezonden.

MEDEDEELINGEN VAN DE REDACTIE

Kopy voor „Fungus”.

In een brief van onzen uitgever, die er (met goeden uitslag) naar streeft, om het uiterlijk van „Fungus” aan hooge eischen te doen beantwoorden, verzoekt deze ons, om daarbij de medewerking in te roepen van de schrijvers van artikelen, mededeelingen enz.

Onduidelijk geschreven kopyen brengen, vooral bij wetenschappelijke namen en vreemde woorden, voor de zettters groote moeilijkheden mede. De beste zettters worden voor dit soort werk geëischt, en uit den aard der zaak kunnen die in een druk bedrijf niet altijd gemakkelijk beschikbaar worden gesteld.

De nog al dikwerf voorkomende extra-verbeteringen vragen in

dubbel opzicht kostbaren tijd.

Hij verzoekt daarom vriendelijk aan onze medewerkers, om: 1e. de kopyen duidelijk te schrijven, liefst getypt met dubbelen regelafstand; 2e. de kopyen vóór de inzending zorgvuldig na te gaan; 3e. het papier slechts aan èene zijde te gebruiken.

Terwijl de Redactie hierbij de hand in eigen boezem steekt (op een schrijfmachine wachten wij bij een legaat) brengt zij gaarne dit verzoek over.

Overcomplete afleveringen van „Fungus”.

De redactie houdt zich, ten bate van nieuwe leden, aanbevolen voor terugzending van extra-exemplaren van „Fungus”, die geen goede plaats hebben kunnen vinden.

In dank ontvangen:

Van onze medeleden KEES ANDRIESSE 3; JONKMAN 2; pater HOOGEVEEN S. J. 2; en van de dames FABIUS en SPRUYT 4 afl.

Briefwisseling.

Den H.H. P. HAVERHORST en H. W. KLERK DE REUS te Breda vriendelijk dank voor de toezending van eene beoordeeling van „Fungus” in de pers.

Onze medeleden SWANENBURG DE VEYE en KEES ANDRIESSE vriendelijk dank voor mededeelingen over een art. in zake vitaminen in paddenstoelen, waarvan dankbaar gebruik is gemaakt.

**WORDT LID VAN DE
NEDERL. MYCOLOGISCHE VEREENIGING!**

TEEKENT UWE VONDSTEN AAN!

INHOUD

	Blz.
Ons Eerelid JOH. RUYS 75 jaar, door Dr. J. S. MEULENHOF	71
Ons medelid Prof. Dr. JOHA. WESTERDIJK	72
Vergiftiging door Paddenstoelen, IV, door Dr. J. S. MEULENHOF	72
Vondsten in de pers:	
Vitaminen in paddenstoelen	75
Hygrophorus lacmus	76
Sterkop-stinkzwam	76
Steltstuijbal	77
Moederkoorn	77
Spiraalgroei bij een cel	78
Schouwen in Augustus	78
Fungilore	78
Catalogus mycologische werken	78
Waarnemingen:	
Berkenzwam, door F.	79
Opwekking om aan te teekenen	79
Bijdragen voor de phaenologie:	
Verschijnen van morieljes, door H. BOTING	79
Fungilore:	
Volksgeloof en Vogelnestzwammetjes, door G. C. A. FABIUS	80
Judasziel, door KEES ANDRIESSE	81
Middel tegen koorts, door KEES ANDRIESSE	81
Conserveeren van paddenstoelen, door Dr. J. S. Meulenhoff	81
Mededeelingen van het Bestuur:	
A.	
Algemeene ledenvergadering 4 Juli '31	82
B.	
Paddenstoelentocht 5 Juli '31	83
Nieuwe leden	83
Inzending op de 4e Nat. Hist. Tent. Arnhem	84
Zoek geraakte inzendingen Tent. Arnhem	84
„Mededeelingen XVIII"	84
Mededeelingen van de Redactie:	
Kopy voor „Fungus"	84
Overcomplete afl. van „Fungus"	85
Briefwisseling	85